

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Ad Libros V. Decretalium Gregorii IX.

Huth, Adam

Augustæ Vindelicorum, 1732

3. De oblatione libelli

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63433)

rici jurisdictionem alieni judicis Ecclesiastici, nisi consentiente proprio Ordinario in se prorogare. *c. 18. b. t.* Nec Religiosi exempti possunt se Episcopo subdicere in pertinentibus ad jurisdictionem contentiosam. DD. communiter; æquitate tamen spectata in iis, quæ spectant ad jurisdictionem voluntariam consentiente Prælato suo, ut adeoque & petere possint absolutionem à Censuris, & dispensationem in votis. Ratio, quia exemptionis privilegium directè in favorem concessum in odium detorqueri non debet. Hæc tamen procedunt solum, dum Papa ejusve legatus jurisdictionem in Exemptos habens facile adiri non potest; nec facultatem absolvendi immediatus aut mediatuſ haberet.

TITULUS III.

De oblatione Libelli.

§. I.

De Libello.

Q. 1. *Quid sit & quæduplex libellus?* *Resp.* Est scriptura brevis claram Actoris intentionem continens & causam petendi. Dividitur dupliciter. 1. in *simplicem* seu *summarium*, in quo factum breviter, perspicue, & continuè quadam orationis serie narratur: & in *Articulatum* seu *Positionalem*, ubi per articulos factum comprehenditur. Rejctus est hic per *nov. R. I. Anno 1654. §. Diesem* nechst. 2. in *Civilem* seu *Con-*

Conventionalem, qui pro objecto habet causam Civilem, & in *Criminalem* vel *Querimonialem*

Q. 2. Quibus partibus construatür libellus, & quid in singulis observandum? Resp. ad 1. Tribus, narratione facti, medio concludendi, ipsa conclusione.

Resp. ad 2. Primò. Narratio facti ita construitur, ut expresso nomine iudicis (hodie non proprio, sed officii tantum) item nomine Actoris, & Rei, ipsum factum cum necessariis circumstantiis subnectatur; item quid, quale aut quantum petatur. In criminali libello apponi præterea debet delicti locus, annus, mensis; aliàs ipso jure nullus erit. *L. 3. ff. de Accusat.* Dies, nisi à Reo petatur, tutius omittitur. Nomen Actionis ut exprimatur necesse non est. *c. 6. de jud. L. 6. ff. de fidejuss. L. 3. C. ad S. C. Maced. L. 6. ff. de reb. cred.*

Resp. ad 2. Secundò. Medium concludendi, seu causa petendi, & jus, ex quo agitur, exprimi debet in libello, ut constet Reo, num cedere vel litigare expediat, & siquidem est *actio realis*, causa tantum proxima sive *dominium* rei, aut aliud jus reale exprimitur *regulariter*; Si autem *personalis*, causam remotam ponere sufficit, id est contractum, v. g. *peto centum à Titio, quos mihi debet ex mutuo, deposito &c. c. fin. h. t.*

Resp. ad 2. Tertio. Conclusio sive petitio Actoris in *causa Civili* (in Criminali enim lex ipsa concludit) est accurate formanda, quid scilicet & quantum petat Actor; de hac enim verificatur illud

illud, quòd sententia debeat esse conformis libello. Conclusioni libelli Civilis adjici solet clausula *salutaris* dicta, similibus fere verbis concepta: *Super his omnibus peto mihi jus & justitiam administrari omni meliori modo & forma, qua de jure, statuto, vel consuetudine fieri potest.* Hujus effectus est, ut Actor censeatur omne jus suum in judicium deduxisse. Alii apponunt etiam hanc clausulam: *Salvo jure addendi, minuendi, corrigendi &c.* quæ ultra jus commune nihil operatur.

Q. 3. Quanam sint proprietates libelli & qua vitia? Resp. 1. Debet in scriptis offerri. c. 1. b. r. 2. debet esse brevis, hinc superflua rejicienda. L. fin. §. 1. C. de appel. 3. clarus & perspicuus esse debet. 4. debet esse ordinatus, constare scil. partibus supra recensitis.

Resp. 2. Vitiosus libellus, id est, qui ob defectum accidentalem possit, non debeat rejici, dicitur. 1. si sit obscurus, nam libellus, in quo non apparet, quid petatur, rejici potest. L. 7. §. 4. ff. de injur. Obscurus tamen non est, adeoque nec vitiosus, si plures in eodem actiones cumulentur. L. 11. ff. de jurisd. modo nihil obstet cumulationi, uti obstaret, si quis actiones contrarias, vel quæ ex unâ eademque causa descendunt, & ad finem eundem tendunt, vellet cumulare &c. 2. Vitiosus libellus est, si sit incertus, cum enim sententia certa esse debeat, quantum fieri potest, etiam libellum certum esse oportet. 3. Si sit generalis, ita ut Accusatorius

torius

torius ipso jure sit nullus. *L. 3. ff. de accusat. civilis* parte solum excipiente rejiciendus König *b. n. 57.* Casus, in quibus libellus generalis locum habet in judicio, sunt, dum petuntur fructus, expensæ, interesse; in tutelæ vel negotiorum actione, in hæreditatis petitione. *¶. Gail. L. 1. Obs. 63. n. 2.* 4. Si sit *alternativus*, qui ob incertitudinem non admittitur, *regulariter* loquendo; admittitur enim in actione hypothecaria, v. g. si dicat actor, *peto illum condemnari ad traditionem rei obligata, vel ad solvendum debitum*; in materia emptionis, quando agitur ex *L. 2. C. de rescind. vendit.* Vel dum incertitudo provenit ex facto Adversarii. *Gail. L. 1. Obs. 62. n. 4.* vel dum res per moram debitoris est deterior facta; aut quando res petitur restitui, si extet, vel æstimatio ejus, si sit consumpta

Resp. 3. Libellus *omnino ineptus*, in quo omiſſa ea, quæ necessariò exprimenda, & quibus non expressis jus agendi non potest concludi, est nullus; etsi pars adversa non excipiat, nec potest ex eo judex sententiam pronuntiare. *c. 15. de judic.* Vide *Gail. L. 1. Obs. 67. n. 1.*

Q. 4. An libellus ineptè concinnatus permittatur emendari, id est, addi vel demi aliquid, salva libelli substantiâ, ita ut nec res petita, nec causa petendi mutetur? Item an mutari, sive variari permittatur quoad substantiam, ut nova in libello causa agendi proponatur, alia res prorsus diversa petatur? *Resp. ad 1. aff.* Emendari libellus potest, etiam post litem contestatam usque ad sententiam definitivam,

fructivam. *L. 21. §. 1. ff. qui testam. fac. L. 4. §. fin. ff. de Noxal. Act.* Si ergo erravit Actor in nomine rei petitor, in loco vel tempore obligationis contractæ; sit omisit petere accessoria &c. licitum est errorem corrigere; eo quod nec actio, nec causa agendi mutetur.

Resp. ad 2. Mutare libellum licet ante litem contestatam. *L. 3. C. de edend.* quia iudicium propriè ante L. C. cœptum non est: modò Reo novæ concedantur induciæ, & expensæ, si quas fecit, compensentur. Glossa & DD. in *cit. L. 3.* non tamen licet mutare libellum post L. C. nisi Actor velit novo libello uti & novâ instantiâ, recedendo à priori cum refusione expensarum juxta *c. 15. de judic.* Ratio quia per litem contestationem partes obligantur instantiæ, ut ab ea ob quasi contractum recedere non possint. *L. 25. ff. de R. V. L. 52. princ. ff. de jud. L. 4. C. de jurisd. omn. jud.*

Q. 5. Quinam sint effectus oblatis libelli? Resp. Seqq. 1. ferenda est sententia secundum petitionem in libello formatam. *c. 2. de ord. cogn. c. 24. §. fin. de Accusat.* 2. Actor post libellum per iudicem reo porrectum tenetur litem prosequi. *Auth. qui semel. C. quom. & quand. jud.* modò tamen rei intersit, aut Actor expensas reo paratus sit refundere. *Reiffenst. h. n. 40.* 3. Oblatio libelli rem facit litigiosam à die intimatæ reo citationis. *Clem. 2. ut lite pend.* 4. Secuta citatione interruptitur præscriptio. *L. 3. C. de præscript. 30. vel 40. annor. &c.*

Liber II.

C

§. 2.

J. 2. de Citatione:

Q. 1. *Cur hic agatur de citatione, & quid sit?*
Resp. ad 1. Cum non extet specialis rubrica de citatione in Jure Can. uti tam in ff. quæ Cod. extat Tit. *de in jus vocando*; necessitas tamen sit de ea tractandi, priusquam ad alios actus judiciales procedatur, hic magis congruè de ea tractatur, utpote quæ sequi solet oblationem belli, & hoc oblato per actorem Judici Reus citari.

Resp. ad 2. Citatio est legitima alicujus in jus vocatio juris experiundi gratiâ. *L. 1. ff. de in jus vocand.* vel aliquantò explicatius: est actus judicialis, judicii præparatorius, quo is, quem in judicio sisti opus est, judicis mandato vocatur in jus seu judicium, juris experiundi gratiâ. *Pirh. de for. comp. n. 212.*

Q. 2. *Quotuplex sit citatio?* *Resp.* Alia est, quæ fit à jure, cujus exemplum est in *c. 1. de elect. in 6.* alia quæ fit ab homine, scil. judice. Hæc vel est *Realis*, dum persona in judicium vocanda auctoritate judicis à ministris justitiæ apprehenditur vel capitur. *L. 8. C. quom. & quand.* vel est *Verbalis*, quando Judex Apparitorem, Nuntium aut Pedellum ad reum mittit, eique ore tenus vel in scriptis facit significari, ut ad certum diem compareat in judicio. Verbalis iterum duplex est, scil. *Privata* quæ fit vel *in faciem Rei*, vel ejus Procuratoris vel *in absentia Rei ad ejus domum*; & *Publica*, quæ publicè

publicè per Proclama, vel vocem Præconis, vel per campanam, vel per *Edictum* in publicis locis affixum fieri solet; sin hoc ultimo modo fiat, dicitur *Edictalis*. Demum alia est *Citatio simplex* quæ citatum non comparentem non reddit prius contumacem, quàm 3. vicibus sit repetita *L. 9. C. quom. & quand. jud.* interposito tamen inter singulas competente spatio, scil. *de jure* 10. dierum. *Alia peremptoria*, quæ semel tantum fit, & contumacem tamen reddit vocatum in jus, si præfinita die non compareat. Tantum autem temporis hæc contineat, quantum 3. simplicis simul: item verbum *peremptoriè* in ea expressum esse debet. *L. 72. ff. de jud.*

Q. 3. Citatio an necessaria? Resp. aff. ita, quidem, ut *quoad absentem* sit simpliciter necessitatis quoad valorem iudicii *c. 10. de Constit. c. 2. de sent. & re jud.* ratio, quia videtur esse juris naturalis, cum spectet ad necessariam sui defensionem, quâ contingit ordinariè, ut vel culpa, vel pœna saltem possit minui. Nec *reus* tantum citandus, sed etiam alii, quorum primariò interest. arg. *L. 39. ff. de adopt. L. 47. ff. de re jud.* Dantur tamen plures exceptiones, quæ vel in non necessitate, vel impossibilitate defensionis fundantur: v. g. dum crimen vel non jus partis est notorium *c. 5. de appell.* vel dum quis dolosè latitat, vel se occultat: aut periculum est in mora: item in causa hæresis. *c. fin. de hæret. in 6.* vel dum causæ cognitio non requiritur. *L. 9. §. 1. ff. de off. Procons.*

Q. 4. Quid observandum in citatione reali, edictali,

edictali, verbali? Resp. ad 1. Citatio realis nonnisi à iudicibus Ordinariis fieri potest, non à Delegatis regulariter, qui tantum in quibusdam casibus possunt citare personaliter de Jur. Can. c. 1. de jud. in 6. Deinde adhibetur in causis criminalibus, non tamen indistinctè. Engel h. n. 14. ex notabili textu L. 1. ff. de custod. & exhibit. reor. Demum rarissime in Civilibus locum habet. Vid. L. 10. §. 16. ff. quia in fraud. credit.

Resp. ad 2. Citatio Edictalis etiam non permittitur Delegatis inferiorum, sed solis iudicibus ordinariis. Auth. qui semel. C. quom. & quand. Habet tantum locum, si quis citari alius non potest, v. g. si locus, ubi citandus moratur, non sit tutus; si extra territorium citantis; si remotus aut verius; si contradictor incertus &c. Fieri debet, antequam decernatur, summaria inquisitio. Legi item per Nuntium, & post lectionem in locis consuetis, pluribus, non uno tantum affigi: affixæ relinquenda est spatio ex arbitrio iudicis determinando.

Resp. ad 3. Citatio Verbalis, dum fit in scriptis, continere debet nomen & cognomen iudicis citantis, ut scilicet reus cognoscat, quis & qualis sit iudex; cum mandato iudicis fieri tantum possit citatio, siue deinde is sit Ordinarius, siue delegatus. Nomen & cognomen rei, siue ipsius citandi. c. 36. de rescript. nomen & cognomen Actoris, quia ad hujus instantiam fit citatio: locum iudicii. c. fin. de rescript. causam sal.

saltem in genere, ob quam quis citatur. *Clem. 2. ut lite non contest.* Certum terminum, ne sit citatio vaga; congruum & competentem, ne impossibilis fiat comparitio: diem etiam certum juxta stylum omnium Curiarum, ut sciatur, an dies sit juridica, nec ne, non tamen horam.

Q. 5. Quomodo citatio mandanda executioni?

Resp. 1. Juxta dicta superius, *Realis* subditi etiam proprii extra territorium sine licentia Domini territorialis fieri non potest, ob defectum jurisdictionis. *Verbalis* autem respectu sibi subiecti juxta C. de Luc. fieri potest, quia non est actus jurisdictionis, sed mera executio. Suadet tamen, ut ad vitandas tricas judex loci per *litteras subsidiales* requiratur, ad faciendam vel per suos Ministros vel Nuntium ab alieno judice missum citationem. Si nec hic modus procedat, veniendum est ad *edictum* in locis finitimis affixum.

Resp. 2. Ex stylo Cameræ fit citatio per Nuntios juratos, quibus credi debet: quovis die, modo non de nocte: facienda est autem in *faciem rei*; unde hic diligenter inquirendus: Si nec is, nec ejus Procurator repertus, domesticis & in horum defectu vicinis relicto suæ commissionis exemplo, denuntiatio debet exponi. *c. 3. de dolo.* Si nec hoc fieri possit, vel non expediat, affigatur ad domum habitationis, coram duobus aut tribus testibus. *arg. L. 5. §. 2. ff. quod vi aut clam.* Demum executione facta incumbit Nuntio facere relationem in acta referendam,

quæ relatio pars est processûs substantialis, ut sine illa neque hic, neque sententia valeat. *Gail. L. 1. obs. 54. n. 7.*

Resp. 3. Si plures sunt principaliter intereffati, citandi sunt omnes v. g. ejusdem hæreditatis plures possessores. Ratio, quia omnes unam personam repræsentant. Quandoque tamen una persona pro alia citari potest, v. g. maritus in causa uxoris &c.

Q. 6. Quinam sint effectus citationis valida?

Resp. 1. inducit præventionem, ut dictum. 2. perpetuat jurisdictionem judicis delegati, ut morte delegantis non exspiret. *c. 20. de off. deleg. 3.* Inducit litis pendentiam juxta dicenda infra *ad tit. 16. & Clem. 2. ut lit. pend.* 4. facit rem litigiosam, ut prohibita sit ejus alienatio regulariter. *Auth. litigiosa C. de litigios. 5.* interrumpit præscriptionem. *L. 3. C. de præscript. 30. vel 40. annor.* 6. citatum adstringit ad comparandum, nisi justâ exceptione se tueatur, ut adeo ad instantiam partis possit in eum tanquam contumacem procedi. *c. 2. de dol. & contum. &c.*

TITULUS IV.

De mutuis petitionibus.

Q. 1. Quid hic intelligatur per mutuas petitiones? *Resp.* Nihil aliud, nisi conventio coram Judice ex parte Actoris, & reconventio ex parte Rei; dum scilicet hic viso Actoris libello,